

Aineistonhallinta

- tutkimusprojektin aikana
- tutkimussuunnitelman osana

ARJA KUULA-LUUMI

YHTEISKUNTATIETEELLINEN TIETOARKISTO

YHTEISKUNTATIETEELLINEN TIETOARKISTO
FINLANDS SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA DATAARKIV
FINNISH SOCIAL SCIENCE DATA ARCHIVE

Oikeudet

- > Mitkä ovat tutkimusaineiston omistus-, hallinta- ja tekijänoikeudet?
- > Sovittava yhdessä
 - Tutkittavien informointi
 - Aineiston tekijät
 - Käyttöoikeudet alkuperäisessä tutkimuksessa
 - Aineiston arkistointi ja jatkokäytön ehdot
- > Aineistonhallinnan käsikirja
<http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/>

Metadata

- > Aineiston perustiedot tulee kirjata tutkimuksen alusta saakka
 - Tutkimuksen toteutuksen kuvailu
 - Aineistonkeruuinstrumentti
 - Tiedostojen kuvailu
 - Muuttujien/aineistoyksiköiden kuvailu
 - Kontekstitiedot ja paradata
- > Aineistonhallinnan käsikirja
<http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/>

Tietosuoja

- > Suunniteltava, mitkä tunnistetiedot ovat tarpeellisia tutkimuksessa
 - Tutkittavien informointi!
 - Rekisteriseloste
- > Huolellinen ja kohtuullinen aineiston anonymisointi
- > Aineistonhallinnan käsikirja
<http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/>

Tietoturva

- > Käyttäjätunnukset ja salasanat henkilötietoja ja salassa pidettäviä tietoja sisältäviin aineistoihin
- > Aineistotiedostojen varmuuskopiointi
- > Ohjelmistopäivitykset, virussuojaukset
- > Tietoturvallinen tiedostojen siirto
- > Tietoturvallinen tiedostojen tuhoaminen

Miksi aineistonhallintaa ja jatkokäyttöä?

Aineistonhallinnan suunnittelu

- Aineistonhallintasuunnitelma
- Aineisto
- Oikeudet
- Tietosuoja ja tietoturva
- Tiedostoformaattit ja ohjelmistot
- Aineiston käsittelyn ja sisällön kuvaus
- Elinkaari

Tutkittavien informointi

- OSA I: Informoinnin merkitys
- OSA II: Informoinnin sisältö, muoto ja tutkittavan suostumus
- OSA III: Informoinnin osa-alueet
- Osa IV: Esimerkkejä informoinneista

Tiedostoformaattit ja ohjelmistot

- Tiedostojen konvertointi
- Tutkimusaineiston digitointi
- Havaintomatriisit ja tilasto-ohjelmistot
- Tekstiaineistot
- Kuva-aineistot
- Ääni- ja äänikuvatallenteet

Kvantitatiivisen datan käsittely

- Havaintomatriisin tallennus
- Muuttujien nimet ja selitteet
- Muuttujan arvot ja niiden selitteet
- Muuttujien muunnokset
- Puuttuva tieto
- Painomuuttujat
- Syntaksin käyttö

Kvalitatiivisen datan käsittely

- Litterointi
- Aineiston sisältämien datatiedostojen organisointi
- Datatiedostojen nimeäminen
- Taustatietojen kirjaamistavat

Tunnisteellisuus ja anonymisointi

- Tunnisteellisuus tutkimusaineistoissa
- Anonymisoinnin lähtökohdat
- Kvantitatiivisen aineiston anonymisointi
- Kvalitatiivisen aineiston anonymisointi

Aineiston kuvailu ja metadata

- Metadatan tallennus
- Tutkimuksen toteutuksen kuvailu
- Aineistonkeruuinstrumentti
- Tiedostojen kuvailu
- Muuttujien kuvailu
- Kontekstitiedot ja paradata
- Metadataformaattit

Fyysinen säilytys

- Tiedostojen nimeäminen ja hallinta
- Varmuskopiointi
- Migraatio ja virkistäminen
- Tallennusmediat
- Tietoturva
- Aineiston hävittäminen
- Paperiaineiston säilytys

Osana tutkimussuunnitelmaa (1)

- > **Tutkimuksen aineisto kerätään postikyselynä.** Kerättävän aineiston käsittelystä, varmuuskopioinnista, tietoturvasta ja tietosuojasta huolehditaan suunnitelmallisesti.
- > Projektin tutkijoita ja yhteistyökumppaneita varten laaditaan sopimus, jossa määritetään aineiston käyttöoikeudet, tutkimuksellinen yhteistyö ja työnjako.
- > Kyselyn vastauksista muodostettava havaintomatriisi arkistoidaan tutkimuksen päätyttyä Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon tutkimus-, opetus ja opiskelukäyttöön.
- > Kyselyn saatteessa kerrotaan vastaajille tutkimusaineiston arkistoinnista tutkimuksen päätyttyä. Aineiston keruu ja sisältö dokumentoidaan tietoarkiston ohjeiden mukaisesti.

Osana tutkimussuunnitelmaa (2)

- Tutkimuksen aineisto kerätään **haastattelemalla 30 kohdejoukkoon kuuluvaa henkilöä**. Haastattelut tallennetaan äänitiedostoiksi.
- Haastattelutallenteiden käsittelystä, varmuuskopioinnista, tietoturvasta ja tietosuojasta huolehditaan suunnitelmallisesti.
- Tutkimusta varten äänitallenteet puretaan tekstitiedostoiksi ja samalla niistä poistetaan tutkittavien yksilöivät tunnistetiedot.
- Tutkimuksen päätyttyä haastattelujen tekstitiedostot arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon tutkimus-, opetus- ja opiskelukäyttöön. Arkistoinnista kerrotaan haastateltaville.
- Äänitallenteet hävitetään tutkimuksen päätyttyä.
- Aineiston keruu ja sisältö dokumentoidaan huolellisesti ja litteraatiotiedostoihin kirjataan kunkin haastattelun perustiedot tietoarkiston ohjeiden mukaisesti.

Tietoarkisto opastaa ja kouluttaa

- > Puhelin: +358 40 1901442
- > Email: asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
- > Aineistohallinnan kursseja tilauksesta syksystä 2015 alkaen
 - Koulutuksen sisältö ja laajuus (1 tuntia – kaksi päivää) räätälöidään tilaajan toiveen ja yleisön mukaan.